

Вратимо се у мислима само годину дана уназад. Божић 2008. суверенисти („националисти“) дочекали су у Србији са доста самопоуздања, бар што се власти тиче. Коштуница је био премијер и захваљујући оштрој косовској политици давао тон влади. У резерви је стајао снажан СРС, који је Коштуници сам доносио већину у скупштини. Очекивало се проглашење сецесије Косова, али и патриотска ренесанса јавног мњења. У таквој атмосфери суверенисти се нису бојали избора. Изгледало је да ће 2008. бити година у којој ће суверенисти зацементирати своју моћ на свим нивоима.

Али, пошто је протутњала 2008, суверенисти су остали да леже у прабини. ДСС је готово свуда изгубио власт, новац и утицај. СРС се са треском распао. Сецесија Косова није донела никакву ренесансу патриотизма. Напротив, захваљујући сопственим грешкама (паљење амбасаде САД) и вештом спиновању (кампања „Косово за патике“), буђење позитивне енергије завршило се бруком. Парламентарни избори су расписани са пуно самопоуздања. Али кампања је траљаво вођена, без храбрости и политичке визије. ДСС и СРС изгубили су већину у скупштини, а СПС је претрчао у унионистички табор. „Патриотске странке“ данас само су сенка онога што су биле пре годину дана.

„Sic transit gloria mundi“ („Тако пролази слава света“), рекли би Латини. Али то је упозорење и унионистима („Европљанима“), чија моћ данас изгледа неупитно. Да није светске кризе они би у овој години могли мирно да спавају. Али нико не зна колико дубок ће бити пад који следи. Унионисти су, иначе, кризу дочекали лакомислено. Још у новембру они су широкогрудно потписали општи колективни уговор, када је чак и разумнијим синдикалцима било јасно да је буџет нереалан. Они су потрошили милионе евра бранећи курс динара, када су већ сви схватили да је превисок за нове околности. Они су почели да се свађају око моћи и ресурса пре него што су честито и сели у фотеље, не видећи да их надолazeћа криза све може одувати.

Извесно отрежњење догодило се тек ових дана. Одустало се од идеје нових избора, а два важна актера, Тадић и Динкић, изгладили су спор. Такође, прекид испоруке гаса и опасност да стане производња показали су елити колико је ово друштво зависно од поремећаја у свету. Сви кажу да ће такви поремећаји, у наредним месецима, у таласима

запљускивати Србију. Неће ваљда наша власт таквим таласима и даље бити изненађена?

Међутим, шта ако се способности наших лидера покажу испод очекивања? Цветковићева влада је скуп пристојних људи. Али ово тешко да ће бити „пристојна” времена. Стабилан систем дозвољава да на важним местима, попут министарских, буду медиокритети. Али криза не трпи средњаке. Она тражи лидере. Криза захтева визију, посвећеност заједници и храброст да се заједница поведе. Ко од нас стварно мисли да овај опис одговара члановима садашњег кабинета?

Но, ни суверенистичка опозиција тешко да се може похвалити ватрометом генијалних људи. Код суверениста можда се може наћи нешто више политичара који су искрено посвећени заједници него код „Европљана”. Али и та разлика није нарочита, а поготово може да буде недовољна за будуће изазове. Ова криза ће заправо показати какву елиту имамо. Компетентну и посвећену или неспособну и саможиву. Већина нас одмах ће рећи ово друго. Али, размислимо, може ли елита да буде толико боља од сопственог друштва? Колико нас је спремно да се жртвује за ову земљу, а да истог секунда не тражи надокнаду? „Сви тако раде”, гласи уобичајено оправдање. Но, докле год тако мислимо немамо право да се жалимо на власт. Јер, сви тако не раде. А управо ти, посвећеници општег добра треба да буду наша елита.

Тако, за годину дана, много тога може да се промени. Можда ћемо бити сведоци сазревања садашње власти у истински компетентну елиту. А можда ћемо са огорченошћу закључити да размере неодговорности овдашњих властодржаца превазилазе наша најгора очекивања. Можда ће на површину да испливају нови, зрели политичари довољно способни да виде даље од сопственог носа. А можда ћемо са јеткошћу да закључимо како је наша елита „изгубљен случај” и да нема никога ко би могао да нас поведе. Можда ћемо из кризе изаћи ојачани за важно искуство и за паметније вођство. А можда ћемо изаћи, као заједница, још мањи, још сиромашнији и још огорченији на наше лидере.

У овом тренутку не можемо са сигурношћу знати шта ће се од овога догодити. Али оно што са страхом наслуђујемо јесте да после ове кризе тешко да више ишта може да буде као пре. За протеклих годину дана много тога се променило. У наредних годину дана вероватно ће мало тога остати исто. Сви морамо добро да размислимо у шта верујемо и куда желимо да одемо. Јер оно у шта верујемо добиће можда ново значење. А оно куда хоћемо да одемо, можда више неће ни постојати.